



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.411.001.03.2017
R/17/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie
ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin
T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11
llu@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/17/001 – Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, zatrudnionych przez pracodawców z terenu województwa lubelskiego, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz gospodarowanie środkami zakładowych funduszy rehabilitacji osób niepełnosprawnych przez zakłady pracy chronionej
Okres objęty kontrolą	Kontrolą objęto lata 2014-2016, z uwzględnieniem okresu wcześniejszego i późniejszego, w zakresie związanym z tematyką kontroli
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Edward Szempruch, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/35/2017 z dnia 23 lutego 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	„BP TOUR” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Piotr Brewczak w Bełżycach (dalej: „PW BP TOUR” lub „Pracodawca”), 24-200 Bełżyce, ul. Sportowa 6
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Brewczak – właściciel (dowód: akta kontroli str. 5-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ spełnianie przez Pracodawcę warunków do otrzymania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej: „PFRON”) dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wypłacanych im w latach 2014-2016.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Dane wykazane przez PW BP TOUR w przesyłanych w latach 2014-2016 do PFRON wnioskach Wn-D² i informacjach INF-D-P³, INF-1 i INF-2⁴ były zgodne z dokumentacją osób niepełnosprawnych, w odniesieniu do których Pracodawca otrzymał w badanym okresie dofinansowanie z PFRON. W szczególności dotyczyło to:

- danych osobowych pracowników;
- warunków pracy i płacy (wymiarów zatrudnienia, wynagrodzeń brutto, netto i zasiłków chorobowych);
- stopnia niepełnosprawności i schorzeń szczególnych.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Wn-D - wniosek o wypłatę miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (dalej: „Wnioski Wn-D”).

³ INF-D-P - miesięczna informacja o wynagrodzeniach, zatrudnieniu i stopniach niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych (dalej: „Informacje INF-D-P”).

⁴ INF-1 – informacja miesięczna i INF-2 – informacja roczna o zatrudnieniu, kształceniu lub o działalności na rzecz osób niepełnosprawnych (dalej: „Informacje INF-1” i „Informacje INF-2”).

Wnioski Wn-D i Informacje INF-D-P oraz dokumenty rozliczeniowe (ZUS P DRA, ZUS P RCA, ZUS P RSA i ZUS P RZA)⁵ były przekazywane odpowiednio do PFRON oraz do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: „ZUS”) terminowo, natomiast nieterminowo (w niektórych miesiącach 2014, 2015 i 2016 roku) opłacano należne składki od wynagrodzeń⁶ oraz odprowadzano do urzędu skarbowego pobrane zaliczki na podatek dochodowy, naliczone od wynagrodzeń. Uchybienia terminów nie przekraczały jednak 14 dni, wobec czego nie zachodziły przesłanki do uznania dofinansowania za nienależne w świetle przepisów art. 26a ust. 1a¹ pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁷.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Spełnianie warunków do otrzymania dofinansowania

Opis stanu
faktycznego

1. W kontrolowanych latach 2014-2016 przeważającą działalność PW BP TOUR stanowił „pozostały transport lądowy pasażerski, gdzie indziej niesklasyfikowany” (kod Polskiej Klasyfikacji Działalności 49.39.Z).

Średni stan zatrudnienia w PW BP TOUR w badanych latach wyniósł:

- w 2014 r.: w etatach 46,41, z tego 15,08 etatów (32,49%) obsadzono osobami niepełnosprawnymi, natomiast średnioroczne zatrudnienie w osobach wyniosło 51,52, z tego 16,96 (32,92%) stanowiły osoby niepełnosprawne;
- w 2015 r.: w etatach 45,55, z tego 14,09 etatów (30,93%) obsadzono osobami niepełnosprawnymi, natomiast średnioroczne zatrudnienie w osobach wyniosło 50,72, z tego 17,02 (33,56%) stanowiły osoby niepełnosprawne;
- w 2016 r.: w etatach 30,50, z tego 11,47 etatów (37,61%) obsadzono osobami niepełnosprawnymi, natomiast średnioroczne zatrudnienie w osobach wyniosło 35,13, z tego 12,55 (35,72%) stanowiły osoby niepełnosprawne.

Stan i struktura zatrudnienia w latach 2014-2016 pozwalały Pracodawcy ubiegać się o dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, z uwagi na fakt, iż nie miały zastosowania wyłączenia, wynikające z przepisów art. 26a ust. 1a ustawy o rehabilitacji osób niepełnosprawnych, zgodnie z którymi dofinansowanie nie mogło zostać przyznane pracodawcy zatrudniającemu co najmniej 25 osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i nieosiągającemu wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6%.

Zatrudnienie pracowników niepełnosprawnych w PW BP TOUR, w podziale na posiadane przez nich orzeczenia o stopniach niepełnosprawności wynosiło:

- w 2014 r.: średniorocznie osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 0,44 (w przeliczeniu na etaty również 0,44), z umiarkowanym stopniem – 16,02 (w etatach: 14,30), natomiast z lekkim – 0,33 (w etatach również 0,33);

⁵ Deklaracja rozliczeniowa (ZUS P DRA), Imienny raport miesięczny o należnych składkach i wypłaconych świadczeniach (ZUS P RCA), Imienny raport miesięczny o wypłaconych świadczeniach i przerwach w opłaceniu składek (ZUS P RSA) oraz Imienny raport miesięczny o należnych składkach na ubezpieczenie zdrowotne (ZUS P RZA).

⁶ Składki na: ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych.

⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, ze zm. (dalej: „ustawa o rehabilitacji osób niepełnosprawnych”).

- w 2015 r.: średniorocznie osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 1,00 (w przeliczeniu na etaty również 1,00), z umiarkowanym stopniem – 15,34 (w etatach: 12,42), natomiast z lekkim - 0,92 (w etatach również 0,92);
- w 2016 r.: średniorocznie osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 0,50 (w przeliczeniu na etaty również 0,50), z umiarkowanym stopniem – 11,22 (w etatach: 10,15), natomiast z lekkim 0,83 (w etatach: 0,81).

Pracodawca w latach 2014-2016 nie wykazywał do dofinansowania do wynagrodzeń żadnych pracowników ze schorzeniami specjalnymi (w odniesieniu do których orzeczono: chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe, epilepsję oraz niewidomych), na które przysługiwałoby podwyższone dofinansowanie ze środków PFRON.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. stan zatrudnienia w PW BP TOUR wynosił: w etatach 23,50, z tego 8,50 (36,17%) dotyczyło osób niepełnosprawnych, natomiast w osobach 29, z tego dziewięć (31,03%) stanowiły osoby niepełnosprawne. Ośmiu pracowników niepełnosprawnych miało orzeczony umiarkowany stopień niepełnosprawności, natomiast jeden – lekki. Pracownicy ci byli zatrudnieni na czas nieokreślony (dwie osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności) oraz na czas określony (siedem osób, z tego sześć miało orzeczony umiarkowany, natomiast jedna lekki stopień niepełnosprawności). Byli oni zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy (ośmiu pracowników) oraz w niepełnym, tj. na ½ etatu (jeden).

Przyczyną spadku zatrudnienia pracowników, w tym osób niepełnosprawnych w PW PB TOUR (począwszy od miesiąca września 2016 r.) było przeniesienie Działu Rezerwacji miejsc pasażerskich w autobusach na trasach regularnych do innego podmiotu (sp. z o. o.), którego współwłaścicielem był również Piotr Brewczak, ze względu na uzyskanie zezwolenia na obsługę linii regularnych przez tę właśnie spółkę. Z pracownikami PW BP TOUR zostały rozwiązane umowy o pracę za porozumieniem stron z dniem 31 sierpnia 2016 r. i zawarte, z dniem 1 września 2016 r., nowe umowy o pracę w sp. z o. o.

Osoby niepełnosprawne, które w latach 2014-2016 były zatrudniane w PW BP TOUR wykonywały swoje obowiązki w pomieszczeniach biurowych i serwisowych PW BP TOUR usytuowanych w Lublinie przy ul. Długiej 15.

(dowód: akta kontroli str. 5-7, 10-20, 138)

2. W latach 2014-2017 (do czasu zakończenia kontroli NIK) PW BP TOUR nie posiadał statusu zakładu pracy chronionej. Był pracodawcą tzw. „otwartego rynku pracy”.

(dowód: akta kontroli str. 76-77)

3. Pracodawca otrzymał z PFRON łącznie 495.362,47 zł dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wypłaconych w latach 2014-2016, z czego 184.445,53 zł stanowiło dofinansowanie do wynagrodzeń wypłaconych w 2014 r., 183.893,75 zł – do wynagrodzeń wypłaconych w 2015 r. i 127.023,19 zł – do wynagrodzeń wypłaconych w 2016 r. PFRON przekazywał środki finansowe na rachunek bankowy Pracodawcy, w terminach od 16 do 25 dni od daty otrzymania kompletnego i prawidłowo wypełnionego wniosku o wypłatę miesięcznego dofinansowania. Kwoty miesięcznego dofinansowania (w poszczególnych miesiącach 2014, 2015 i 2016 roku) nie przekraczały 75% faktycznie i terminowo poniesionych miesięcznych kosztów płacy poszczególnych pracowników, zgodnie z przepisami art. 26a ust. 4 ustawy o rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Wysokość otrzymanego przez PW BP

TOUR dofinansowania do wynagrodzeń za lata 2014-2016 była zgodna ze złożonymi wnioskami (PFRON nie kwestionował prawidłowości danych wykazanych w formularzach i nie korygował wnioskowanych kwot).

(dowód: akta kontroli str. 22-28, 31-49, 50)

4. W PW BP TOUR w latach 2014-2016 zatrudnione były (w różnych okresach) ogółem 33 osoby z orzeczonymi stopniami niepełnosprawności, z tego dziewięć osób pozostawało nadal pracownikami na dzień zakończenia kontroli NIK. Osoby te (33) w trakcie obowiązywania umów o pracę i pobierania przez Pracodawcę z PFRON dofinansowania do wypłacanych im wynagrodzeń posiadały ważne orzeczenia ustalające stopień ich niepełnosprawności, które wydane zostały przez zespoły orzekania o niepełnosprawności: wojewódzki, miejski lub powiatowe⁸. Orzeczenia te znajdowały się w aktach osobowych prowadzonych przez Dział Kadr i Szkoleń PW BP TOUR⁹.

We wnioskach o wypłatę miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Wn-D) oraz w miesięcznych informacjach o wynagrodzeniach, zatrudnieniu, stopniach i rodzaju niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych (INF-D-P) przekazanych w latach 2014-2016 do PFRON wykazano stan zatrudnienia (w tym: osób niepełnosprawnych, w podziale na poszczególne stopnie niepełnosprawności) zgodnie ze stanem faktycznym. Przedmiotowe wnioski i informacje za okres styczeń-marzec 2014 r. były przekazywane do PFRON w formie elektronicznej w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego wniosek i informacja dotyczyły¹⁰, natomiast począwszy od kwietnia 2014 r. – w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego wniosek i informacja dotyczyły¹¹.

Informacje miesięczne oraz roczne o zatrudnieniu, kształceniu lub o działalności na rzecz osób niepełnosprawnych (INF-1 i INF-2) przekazywano do PFRON w terminie określonym w art. 21 ust. 2f ustawy o rehabilitacji osób niepełnosprawnych, tj. do 20 dnia miesiąca za miesiąc poprzedni, za wyjątkiem informacji za miesiąc maj 2016 r., którą przekazano do PFRON w dniu 14 lipca 2016 r., tj. 24 dni po terminie oraz informacji za 2016 r., którą przekazano do PFRON w dniu 23 stycznia 2017 r., tj. trzy dni po terminie.

Działająca z upoważnienia Piotra Brewczaka Dyrektor ds. Personalnych i Administracji p. Agnieszka Pawełczyk wyjaśniła, że przyczyną nieterminowego przekazania informacji INF-1 za miesiąc maj 2016 r. były problemy z systemem informatycznym Java oraz urlop zdrowotny pracownika odpowiedzialnego za składanie dokumentów do PFRON, natomiast przyczyną nieterminowego przekazania informacji rocznej INF-2 (za 2016 r.) były problemy z aktualizacją

⁸ Były to orzeczenia wydane przez: Wojewódzki Zespół Orzekania o Niepełnosprawności w Białej Podlaskiej (jedno orzeczenie), Miejski Zespół Orzekania o Niepełnosprawności w Lublinie (18 orzeczeń) oraz przez powiatowe zespoły orzekania o niepełnosprawności w: Chełmie, Kraśniku, Lublinie, Łęcznej, Opolu Lubelskim, Puławach, Radzynie Podlaskim, Skarżysku Kamiennym i Świdniku (22 orzeczenia).

⁹ W części A akt osobowych pt. „Dokumenty związane z ubieganiem się pracownika o zatrudnienie” znajdowały się orzeczenia, które zostały wydane przed dniem zawarcia umowy, natomiast w części B akt pt. „Dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy oraz przebiegu zatrudnienia” znajdowały się kolejne orzeczenia o niepełnosprawności, które pracownik uzyskiwał już w trakcie trwania stosunku pracy w PW BP TOUR (tj. po upływie ważności uprzednio wydanych orzeczeń).

¹⁰ Termin został określony w § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 stycznia 2009 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 241, ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 31 marca 2014 r.

¹¹ Termin został określony: w § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia MPiPS z dnia 9 stycznia 2009 r. (w brzmieniu obowiązującym od 1 kwietnia 2014 r. do końca 2014 r.), w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. poz. 1988), które obowiązywało w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2016 r., a także w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2016 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. poz. 951), które obowiązuje od 1 lipca 2016 r.

i instalowaniem nowego oprogramowania kadrowo-płacowego, które przeciągnęło się od czwartku 19 stycznia do poniedziałku 23 stycznia 2017 r.

We wnioskach Wn-D i informacjach INF-D-P wykazywano zgodnie ze stanem faktycznym, że pomoc wywoływała tzw. „efekt zachęty”¹², albowiem w PW BP TOUR zatrudniano nowych pracowników niepełnosprawnych w miejsce pracowników, z którymi umowy o pracę uległy rozwiązaniu: za wypowiedzeniem złożonym przez pracownika, na mocy porozumienia stron lub z upływem czasu, na który umowa została zawarta, tj. na warunkach określonych w art. 26b ust. 4 pkt 2, 3 i 5 ustawy o rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

W imiennych raportach miesięcznych o należnych składkach i wypłaconych świadczeniach (ZUS P RCA), składanych w latach 2014-2016 do ZUS w formie elektronicznej, wykazano wszystkich pracowników niepełnosprawnych zatrudnionych w PW BP TOUR w danym okresie sprawozdawczym. Dokumenty rozliczeniowe ZUS P DRA i imienne raporty: ZUS P RCA, ZUS P RSA i ZUS P RZA zostały wypełnione z użyciem kodów określonych w załączniku nr 18 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2009 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów korygujących, zgłoszeń płatnika, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących, zgłoszeń danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze oraz innych dokumentów¹³. Nie stwierdzono rozbieżności, pomiędzy kodami właściwymi dla oznaczenia niepełnosprawności ubezpieczonego pracownika i użytymi w ww. dokumentach rozliczeniowych, a ustalonym stopniem niepełnosprawności pracowników PW BP TOUR. Dokumenty rozliczeniowe oraz imienne raporty miesięczne za dany miesiąc zostały przekazane do ZUS w terminie określonym w art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych¹⁴, tj. do 15 dnia następnego miesiąca.

Wszyscy pracownicy niepełnosprawni (33), którzy w różnych okresach w latach 2014-2016 byli zatrudnieni w PW BP TOUR, podlegali ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Z informacji przekazanych NIK w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁵ przez Oddział ZUS w Lublinie, Oddział Regionalny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Lublinie oraz przez Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wynikało, że żaden z pracowników niepełnosprawnych z orzeczoną lekką lub umiarkowaną stopniem niepełnosprawności, którzy zostali wykazani przez Pracodawcę do dofinansowania w latach 2014-2016, nie posiadał ustalonego prawa do emerytury (nie zachodziła zatem przesłanka do wyłączenia prawa

¹² W myśl art. 26b ust. 4 ustawy o rehabilitacji osób niepełnosprawnych efekt zachęty uważa się za spełniony, jeżeli zatrudnienie nowego pracownika, na którego pracodawca ubiega się o dofinansowanie, spowodowało jednocześnie wzrost netto stanu zatrudnienia ogółem oraz wzrost netto stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Efekt zachęty wykazywany jest we wniosku Wn-D poprzez wypełnienie poz. 39 i 41, natomiast w informacji INF-D-P poz. 48. Jednym z warunków udzielenia pomocy było wykazanie, że wywołuje ona efekt zachęty. Efekt zachęty mógł być wykazany:

- metodą ilościową - na podstawie art. 26b ust. 4 i 6 ustawy - poprzez wykazanie jednoczesnego wzrostu netto stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych i stanu zatrudnienia ogółem z miesiąca podjęcia zatrudnienia przez pracownika, na którego pracodawca zamierzał pobierać dofinansowanie, w stosunku do odpowiednich stanów z 12 miesięcy poprzedzających miesiąc podjęcia zatrudnienia przez tę osobę (od stycznia 2015 r. należało wykazać jedynie wzrost netto stanu zatrudnienia ogółem w miesiącu podjęcia zatrudnienia przez pracownika niepełnosprawnego);
- lub metodą jakościową – poprzez wykazanie, że pracownik podjął pracę na wakacji zwolnionym w warunkach określonych w art. 26b ust. 4 pkt 1-6 i ust. 5 ustawy.

¹³ Dz.U. z 2016 r. poz. 222, ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 963, ze zm.

¹⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524 (dalej „ustawa o NIK”).

do dofinansowania ze środków PFRON, wskazana w art. 26a ust. 1a¹ pkt 1 ustawy o rehabilitacji osób niepełnosprawnych).

Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za pracowników niepełnosprawnych za miesiące: styczeń-czerwiec, sierpień-wrzesień i listopad-grudzień 2014 r., styczeń-marzec i maj-listopad 2015 r. oraz styczeń, kwiecień i czerwiec 2016 r. zostały opłacone przez PW BP TOUR w terminie określonym w art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. do 15 dnia następnego miesiąca, natomiast za miesiące: lipiec i październik 2014 r., kwiecień i grudzień 2015 r. oraz luty-marzec, maj i sierpień-grudzień 2016 r., po tym terminie, a okres zwłoki wynosił od jednego do 14 dni.

Kwoty pobranych zaliczek na podatek dochodowy od wypłaconych wynagrodzeń pracownikom niepełnosprawnym za miesiące: luty, kwiecień-czerwiec i sierpień-grudzień 2014 r., styczeń-luty, kwiecień-maj i lipiec-grudzień 2015 r. oraz styczeń-luty, maj-czerwiec, sierpień i grudzień 2016 r. zostały przekazane do urzędu skarbowego w terminie określonym w art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹⁶, tj. do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano zaliczki, natomiast za miesiące: styczeń, marzec i lipiec 2014 r., marzec i lipiec 2015 r. oraz marzec-kwiecień i lipiec-grudzień 2016 r. przekazano po tym terminie, a okres zwłoki wynosił od jednego do 10 dni.

Nieterminowe opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za pracowników niepełnosprawnych (tj. z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 14 dni) oraz nieterminowe przekazanie do urzędu skarbowego pobranych zaliczek na podatek dochodowy od wypłaconych wynagrodzeń (tj. z opóźnieniem wynoszącym od jednego do 10 dni) w niektórych miesiącach 2014, 2015 i 2016 roku nie skutkowało tym, że dofinansowanie było nienależne. Zgodnie z postanowieniami art. 26a ust. 1a¹ pkt 3 ustawy o rehabilitacji osób niepełnosprawnych, miesięczne dofinansowanie nie przysługuje, jeżeli miesięczne koszty płacy zostały poniesione przez pracodawcę z uchybieniem terminów, przekraczających 14 dni.

Kontrolowany przedsiębiorca Piotr Brewczak wyjaśnił, że przyczyną nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz nieterminowego przekazania pobranych zaliczek na podatek dochodowy od wynagrodzeń wypłaconych osobom niepełnosprawnym, w niektórych miesiącach 2014, 2015 i 2016 roku, były opóźnienia w uzyskaniu płatności od kontrahentów, na rzecz których PW BP TOUR wykonywał usługi transportowe. Przedsiębiorca poinformował, że opóźnienia te nie miały charakteru zamierzonego, a z tytułu nieterminowego wnoszenia ww. opłat i składek zostały zapłacone do ZUS i urzędu skarbowego odsetki za zwłokę.

Wynagrodzenia niepełnosprawnych pracowników za poszczególne miesiące 2014, 2015 i 2016 roku były przekazywane w terminie od 27 do 30 dnia miesiąca, którego dotyczyły, na rachunki bankowe, wskazane przez pracowników.

(dowód: akta kontroli str. 10-20, 29-49, 51-52, 83-84, 117-134, 138, 146, 149, 153)

5. W latach 2014-2016 osoby niepełnosprawne były zatrudniane w PW BP TOUR na następujących stanowiskach pracy: księgowa, koordynator ds. marketingu i transportu, specjalista ds. marketingu i reklamy, referent ds. przewozów, dyspozytor, pracownik biurowy (telemarketer), stróż nocny oraz sprzątaczką. Osoby te świadczyły pracę w pomieszczeniach PW BP TOUR w Lublinie przy

¹⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 2032, ze zm.

ul. Długiej 15. Wykonywana przez tych pracowników praca polegała, m. in. na: sporządzaniu grafików kierowców; zgłaszaniu do centrum serwisowego pojazdów niesprawnych technicznie; rozliczaniu kasowym utargów, zużycia paliwa i przebiegu kilometrów; wykonywaniu raportów fiskalnych autobusów; sporządzaniu, badaniu i uzgadnianiu potrzeb przewozowych; negocjowaniu cen i zawieraniu umów na wynajem autokarów; sporządzaniu i fakturowaniu biletów miesięcznych; rezerwowaniu miejsc w autokarach na przejazdy wykonywane przez PW BP TOUR.

Sposób dostosowania w PW BP TOUR stanowisk pracy do potrzeb wynikających z rodzaju i stopnia niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych nie był w badanym okresie kontrolowany przez Państwową Inspekcję Pracy.

(dowód: akta kontroli str. 10-18 i 62)

Agnieszka Pawełczyk - Dyrektor ds. Personalnych i Administracji w PW BP TOUR wyjaśniła, że „warunki pracy, jakie zapewniało Przedsiębiorstwo były dostosowane do wymagań wynikających z niepełnosprawności zatrudnionych osób i kodów stopnia ich niepełnosprawności, które wykazane zostały w wydanych orzeczeniach o niepełnosprawności. Pracowników tych zatrudniano na stanowiskach, które nie ograniczały ich aktywności, dawały im szansę realizowania własnych kompetencji, rozwijania umiejętności i stwarzały możliwość samodzielnego i swobodnego działania. W PW BP TOUR obowiązującą praktyką było, że zanim nastąpiło zatrudnienie osoby niepełnosprawnej prezentowane było jej stanowisko pracy i inne warunki pracy, w tym m.in. pokazywano pomieszczenia higienicznosanitarne i ciągi piesze”. Ww. poinformowała, że „w minionych latach PW BP TOUR nie zatrudniał pracowników niepełnosprawnych, dla których warunki pracy, jakie oferowano, w jakikolwiek sposób uniemożliwiałyby tym osobom świadczenie pracy”. Wyjaśniła, że „kierując przyszłych pracowników z niepełnosprawnością do lekarza medycyny pracy na badania wstępne, szczegółowo opisywano stanowisko pracy i czynniki, jakie występowały na danym stanowisku. Ponadto, pracownicy przed uzyskaniem zaświadczenia przedkładali lekarzowi oprócz przedmiotowego skierowania również swoje orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, w celu jak najlepszego zapoznania lekarza z naruszoną sprawnością organizmu oraz z proponowanym stanowiskiem pracy”. Dodała, że „oceną ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy w PW BP TOUR zajmowało się Centrum Usług Ochrony Pracy i Środowiska w Lublinie, z którym to podmiotem Przedsiębiorstwo miało zawartą umowę, m. in. na świadczenie tego rodzaju usług. Integralnymi elementami oceny ryzyka były rejestry, karty czynników, instrukcje, opisy procesów technologicznych uaktualniane w czasie pomiarów środowiska pracy.” Poinformowała, że „o prawidłowym procesie naboru pracowników niepełnosprawnych świadczy to, że w badanym okresie wypadkowość w PW BP TOUR była zerowa, co zostało odzwierciedlone w składanych rokrocznie do ZUS informacjach do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe (ZUS IWA)”.

(dowód: akta kontroli str. 10-18)

6. W latach 2014-2017 (do 15 marca) Pracodawca nie był kontrolowany przez PFRON oraz przez Państwową Inspekcję Pracy. W ww. okresie kontrole zewnętrzne zostały przeprowadzone w PW BP TOUR przez Drugi Urząd Skarbowy i przez Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Lublinie. Kontrole te nie dotyczyły jednak tematyki wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, czy dostosowania stanowisk pracy dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Ich przedmiotem była ocena prawidłowości rozliczeń

z budżetem państwa w zakresie podatku od towarów i usług oraz czasu pracy kierowców, przerw i odpoczynków z tym związanych.

(dowód: akta kontroli str. 62 i 64-66)

7. Działająca z upoważnienia Pracodawcy Agnieszka Pawełczyk - Dyrektor ds. Personalnych i Administracji wyjaśniła, że „w minionych latach dużą uciążliwością dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne był brak stabilizacji systemu dofinansowań wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, który przechodził istotne zmiany, w tym m.in. zmieniano zasady określania wysokości dotacji z budżetu państwa oraz wysokość kwot miesięcznego dofinansowania”. Stwierdziła, że „sztywne stawki dofinansowań, ustalone w ustawie o budżecie, były niższe niż te, które wynikały z wcześniej obowiązujących przepisów a utrzymywanie takich samych stawek dofinansowań przez kilka lat, pomimo, że płace a szczególnie płaca minimalna, co roku rosła, było niekorzystne dla pracodawców z uwagi na ponoszone koszty”. Poinformowała, że „gdyby dofinansowanie rosło proporcjonalnie do rosnącej płacy minimalnej pracodawcy mogliby pozwolić sobie na zatrudnianie większej liczby osób niepełnosprawnych”.

Wyjaśniła, że innymi problemami, z którymi co miesiąc borykali się pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne i rozliczający się z PFRON były:

- skomplikowane funkcjonowanie Systemu Obsługi Dofinansowań (SOD) i korzystanie z aplikacji e-PFRON2. Jako przykład podała pracochłonny i nieuzasadniony, jej zdaniem, wymóg każdorazowego zatwierdzania – przez podpisanie hasłem – każdego z raportów, dotyczących poszczególnych osób, następnie zatwierdzania całości raportów, a w dalszej kolejności zatwierdzania w ten sposób wysyłki dokumentów do PFRON;
- brak kompatybilności systemów i aplikacji informatycznych posiadanych przez PFRON oraz przez pracodawców. Wskazała na występujące problemy z uruchomieniem kreatora do podpisywania dokumentów lub kreatora do generacji klucza prywatnego i certyfikatu publicznego. Wiele programów i innych aplikacji wykorzystywanych przez pracodawców do celów niezwiązanych z rozliczeniami z PFRON korzysta z najnowszych wersji oprogramowania Java, podczas gdy system e-PFRON2 działa w oparciu o starszą wersję Javy 7 (aktualizacja 45 lub nowsza) albo wersję Java 8. Wpływa to negatywnie na działanie innych programów, użytkowanych przez pracodawców;
- różne terminy składania do PFRON (na dodatek – przy użyciu różnych systemów informatycznych) informacji miesięcznych INF-1, INF-D-P i wniosków Wn-D. Wskazane byłyby uproszczenia, ograniczające się np. do jednego systemu informatycznego i jednej informacji/wniosku, w którym można by umieścić wszystkie wymagane przez PFRON dane;
- długi okres oczekiwania na połączenie z infolinią PFRON celem uzyskania, np. pomocy technicznej lub porady prawnej.

Według Dyrektora ds. Personalnych i Administracji Agnieszki Pawełczyk „korzystnym rozwiązaniem było wprowadzenie z dniem 1 kwietnia 2014 r. jednolitych stawek dofinansowań do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych zatrudnionych zarówno w zakładach pracy chronionej, jak i u pracodawców, z tzw. „otwartego rynku pracy”. W przypadku PW BP TOUR było to dodatkowym bodźcem do zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych”. Poinformowała, że „dodatkowym motywatorem dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne byłoby wprowadzenie zasady

dofinansowania proporcjonalnego, tj. im wyższy wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych tym wyższa kwota miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń tych pracowników”.

(dowód: akta kontroli str. 64-66)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że:

- kwoty pobranych zaliczek na podatek dochodowy od dokonanych wypłat wynagrodzeń pracownikom niepełnosprawnym były przekazywane w niektórych miesiącach 2014, 2015 i 2016 r. na rachunek urzędu skarbowego z uchybieniem terminu określonego w art. 38 ust.1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, a okres zwłoki wynosił od jednego do 10 dni;
- składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych za pracowników niepełnosprawnych były opłacane za niektóre miesiące 2014, 2015 i 2016 r. z uchybieniem terminu określonego w art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a okres zwłoki wynosił od jednego do 14 dni.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 19 maja 2017 r.

Kontroler
Edward Szempruch
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
Podpis

.....
Podpis